

MANIFEST 12
STREEKTALLEN 23

PRACHTIG PLAT

Perspectief F
ChristenUnie-jongeren

AANLEIDING

Er is in de laatste decennia een dalende trend te zien in het aantal spreektaalsprekers in Nederland. Sprak van de mensen geboren in 1975 nog de helft een streektaal, is dat aantal afgenomen naar minder dan de helft voor zij die rond de eeuwwisseling geboren zijn (Versloot, 2020).

Eén van de redenen hiervoor is een schaamte rondom het gebruik van streektalen in het dagelijks leven: het zou onbeschoft, zelfs achterlijk zijn. Dit terwijl de taal waarin je bent opgegroeid juist een breder perspectief kan bieden op de samenleving waarin je staat en de woorden waarmee je denkt.

Streektalen kunnen juist de verbondenheid verbeteren en de culturele diversiteit vergroten. Voorbeelden hiervan in Europa zijn onder meer te zien in Noorwegen, waar er niet één dominante spreektaal is.

Ondanks het feit dat Nederland in de jaren '90 het Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden (vanaf hier: EHvRT) heeft ondertekend, is er in de praktijk nog weinig concreets mee gebeurd.

Met deze initiatiefnota willen we de taalkundige veelkleurigheid van Nederland omarmen en deze talen een hoopvolle toekomst geven.

Winsum, Groningen | Foto voorpagina | Er gaat niets boven Groningen | <https://www.visitgroningen.nl/nl/blogs/ontdek-het-moois-van-winum>

Wapperende provincievlaggen aan de hofvijver | Holland Vlaggen | <https://www.hollandvlaggen.nl/berichten/nieuws/alles-wat-je-moet-weten-over-de-vlaggen-van-de-nederlandse-provincies/>

VOORSTEL

Dit manifest schetst een Nederland waarin streektalen vrij gesproken kunnen worden en zich verder kunnen ontwikkelen.

De rijkdom en vloeibaarheid van streektalen is belangrijker dan het landelijk codificeren daarvan. Daarom zet dit manifest meer in op vrijheid van expressie en provinciale mogelijkheden (bijv. aanpassing provinciaal beleid) dan landelijke regelgeving.

BESLISPUNTEN

01. BESTUURLIJK

- Er komt vanuit het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een verbindend orgaan opgericht voor regionale cultuurinstututen zoals Veldeke en de Fryske Akademy, waarbinnen zij kennis en kunde onderling kunnen uitwisselen.
- Indien mogelijk wordt er financiële ruimte gereserveerd bij provincies voor een meer structurele ondersteuning van deze instituten.
- Er wordt een periodiek overleg (jaarlijks) opgezet vanuit het Ministerie van BZK met de streektaalfunctionarissen van provincies over de staat van de streektalen.

02. RECHT

- Bij een strafrechtelijke procedure mag de gedaagde spreken in de minderheidstaal
(zie ook art. 9 EHvRT)
- De vergoeding voor tolken voor streektalen wordt bepaald aan de hand van een vast en schappelijk bedrag, i.p.v. onderhandelingen met de Officier van Justitie. Artikel 12.3 van de Wet gebruik Friese taal moet hiervoor ook worden aangepast.
(zie ook motie 36200-136 Kwint/Van Nispen bij Tweeminutendebat Bestuursafpraak Friese taal en cultuur op 8 december 2022 hierover)

03. MEDIA

- Ondertiteling wordt op televisie bij streektalen zoveel mogelijk ontmoedigd (de taal wordt erkend door de zender en krijgt ondertiteling of wordt niet erkend en zal onder de Nederlandse taal worden gevoegd zonder ondertiteling.)
(zie ook EHvRT art. 11)
- Bij regionale omroepen wordt zoveel mogelijk ruimte gelaten voor streektalen, ook door programma's in of over streektaal hoger op de prioriteitenlijst te zetten.

04. AMBTELIJK

- Het moet mogelijk worden om de eed of belofte af te kunnen leggen in een streektaal, zolang deze maar analoog is aan de eed/belofte zoals omschreven is in de Wet vorm van de eed.
- Bij een huwelijk of andere rituele ambtelijke handelingen kan er door de betrokkenen voor gekozen worden om streektaal te gebruiken.
- Voertaal binnen debatten in gemeenteraden en provinciale staten kunnen afwijken van het standaard-Nederlands, indien gewenst (zie ook EHvRT art. 10). Het is aan de staten- en gemeenteraadsliden zelf om het reglement van orde aan te passen.

05. ONDERWIJS

- Binnen het basisonderwijs wordt het aangemoedigd om tot groep drie les te kunnen geven in streektaal, om zo dichterbij de leefwereld van het jonge kind aan te sluiten
(zie ook EHvRT, art. 8, par 1a+b)
- Een soortgelijke aanmoediging geldt voor de peuter speelzaal.
- Er moet ruimte zijn vanuit regionale cultuurinstellingen voor bijscholing binnen opleidingen voor leerkrachten van basisonderwijs om zich vaardig te kunnen maken in een streektaal.
- Op het middelbaar onderwijs moet binnen het vak Nederlands de ruimte zijn voor het (be)spreken van de taal die thuis en/of in de regio gesproken wordt
(zie ook EHvRT art 8, par 1.g).
- Ook binnen het vak maatschappijleer kan ruimte gelaten worden voor regionale identiteit en cultuur.
- Vanuit het Ministerie van OCW, alsook BZK wordt periodiek een rapport opgesteld om de voortgang van het gebruik van deze talen binnen het onderwijs bij te houden.
- Er komt een leerstoel Nedersaksisch bij een nader te bepalen hogeronderwijsinstelling, bij voorkeur de Hogeschool Stenden, of de Rijksuniversiteit Groningen.

06. ZORG

- Er moeten adequate mogelijkheden voor streektaaladaptatie in de zorg zijn, onder meer door het aanbod van cursussen voor zorgverleners door regionale cultuurinstellingen.

Tholen, Zeeland | Allyourz | <https://allyourz.nl/ontdek-zeeland/tholen>

LITERATUUR

Bijl, C., Poepjes, S.A.E., Meijers, J.P.M., Staghouwer, H., Maij, W.H., Hylkema, F. & van de Nadort, N.A. (2018). Convenant inzake de Nederlandse erkenning van de regionale Nedersaksische taal. Van: <https://open.overheid.nl/repository/ronl-61f99fb6-c373-4fef-a75b-560a6336b49d/1/pdf/Convenant%20Nedersaksisch.pdf>

Cornips, L.M.E.A. (2015). 'Sjiek is miech dat!'. Visie op taal als erfgoed Van: https://leonicornips.files.wordpress.com/2017/08/visie_sjiek-is-miech-dat-visie-op-taal-als-erfgoed-12-10-15.pdf

Council of Europe. (z.d.). Main instruments, guides and manuals. Geradpleegd op 01.05.2023, via <https://www.coe.int/en/web/language-policy/main-instruments-guides-and-manuals>

Committee of Experts of the European Charter for Regional or Minority Languages. (2022). Seventh Evaluation Report on The Netherlands. Council of Europe. <https://rm.coe.int/netherlandscrml7-en/1680aa8930>

Hemminga, P. (2007). Over staat en streektaal. Van: https://pure.knaw.nl/ws/portalfiles/portal/5123169/Over_staat_en_streektaal.pdf

van Hout, R.W.N.M. & Bloemhoff, H. (2023). In Grondwet verankeren. NRC Handelsblad. Via: <https://www.nrc.nl/nieuws/2023/02/06/streek-talen-in-grondwet-verankeren-a4156234>

Kramer, M.I.N., van den Berg, S. & Hendriks, A. (2023). Neem de telefoon eens op met 'goidag' of 'moi'. NRC Handelsblad. Via: <https://www.nrc.nl/nieuws/2023/01/30/neem-de-telefoon-eens-op-met-goidag-of-moi-a4155689>

Verbiest F., Cheng L.L.S., van Iwaarden, A. & Verrips M. (2018). ATHEME: Advancing the European Multilingual Experience, European Journal of Applied Linguistics 6(2): 337-343. DOI: 10.1515/eujal-2018-0010. Via: https://www.academia.edu/47607913/ATHEME_Advancing_the_European_Multilingual_Experience

Versloot, A. (2020). Streektaaldood in de Lage Landen. In: Taal en Tongval (Vol. 72, Issue 1, pp. 7–16). Amsterdam University Press. Via: <https://doi.org/10.5117/tet2020.1.vers>

Vuurtoren Urk | Inge Visser | <https://flic.kr/p/2mbPRun>

Nathan Kramer | Perspectief, ChristenUnie-jongeren
+31 6 43510261 | politiek@perspectief.nu

Alexander Hendriks | BBB Jong
+31 6 83672111 | a.hendriks@tweedekamer.nl

Stijn van den Berg | BBB Jong
+31 6 21969628 | s.vandenberg@drentsparlement.nl

